

Tvorba multimediálních vzdělávacích pomůcek a jejich využití ve výuce na MU

Projekt s názvem „Podpora tvorby multimediálních vzdělávacích pomůcek a jejich využití v každodenní výuce na MU“ je jedním z rozvojových projektů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR pro rok 2007. Projekt rozvíjí nové formy technického a personálního zázemí spojeného s e-learningem v Informačním systému MU. Vedením projektu byla pověřena doc. Ivana Černá, které jsme položili několik otázek.

Vedete nově projekt zaměřený na elektronickou podporu výuky na MU. Jaké jsou cíle projektu od dalšího období?

Projekt navazuje na rozvojové projekty zaměřené na elektronickou podporu výuky, jež byly řešeny na MU v předcházejících letech. Především jde o pokračování plošné podpory učitelům prostřednictvím e-techniků na jednotlivých fakultách, o podporu tvorby multimediálních a interaktivních prvků pro výuku nově vzniklým centrálním servisním střediskem, o podporu multimediálních rozsáhlejších kurzů na jednotlivých fakultách a o zprostředkování všech zkušeností v oblasti e-learningu a inspirace především pro naše učitele, ale i pro veřejnost. Pro učitele jsou od letošního roku také k dispozici tzv. IS-technici, kteří v rámci jiného rozvojového projektu posky-

tují podporu v oblasti administrativy studia v IS MU. O této podpoře se učitel dozví více na webových stránkách <http://is.muni.cz/istech/>.

Jak se liší práce servisního střediska od práce e-techniků?

Servisní středisko (též s-technici) je specializované pracoviště, kde pracovníci s informatickými zkušenostmi za použití speciálního softwaru a autorských nástrojů vytvářejí multimediální nebo interaktivní prvky pro výuku. Učitel používá tyto prvky pro názornost, pro vysvětlení látky i pro zvýšení atraktivnosti výuky pro studenty. Pracovníci tohoto centralizovaného pracoviště (na Fakultě informatiky MU) pracují s inovativními nápady učitelů, zkouší a ověřují vhodné formáty výukových pomůcek. Nejčastěji je zpracováván textový materiál (html stránky, testy), obrazový materiál (schémata, animace, fotografie, videa) nebo zvukový materiál (audionahrávky, audiokomentáře). Učitel může kontaktovat s-techniky na mailové adrese servicech@fi.muni.cz.

Je podle vás vhodnější rozvíjet rozsáhlé, komplexní e-kurzy nebo drobné e-learningové aktivity pro využití ve výuce?

Masarykova univerzita jde v současnosti oběma cestami, podporuje tvorbu komplexních e-kurzů i takzvaného Rapid e-learningu. Vývoj komplexních e-learningových kurzů, které maximálně využívají informačních technologií a obsahují multimediální výklad, klade nároky na personální, a tedy finanční zajištění. Takový kurz běžně vytváří tým složený z učitele, grafika, programátora a odborníka na e-learning. Velmi často vznikají propracované, didakticky bohaté a názorné kurzy s inovativními aktivitami. Prostřednictvím těchto kurzů lze ověřovat nejen zvolené postupy ve výuce, ale i zvolené technologie. Kurzy bývají náročné na aktualizaci, a proto nelze tento postup tvorby kurzů zvolit vždy, například pro rychle se měnící obory. Naopak jsou vhodné pro různé formy distančního studia nebo celoživotní vzdělávání, pro nabídku kurzů pro veřejnost, ale i pro kombinované studium.

Drobné e-learningové aktivity pro využití ve výuce lze označit pojmem Rapid e-learning. Co je konkrétně jeho podstatou?

Takzvaný Rapid e-learning představuje elektronickou podporu výuky, která se používá nejčastěji v prezenční a kombinované výuce. Je vhodná pro učitele, kteří chtějí použít informační technologie ve své výuce, ale s e-learningem teprve začínají nebo chtějí využít pouze omezený počet e-aktivit anebo nemají příliš času na komplexní kurz. Ke studentům se tak rychle dostanou vytvořené studijní objekty, objem kurzu bývá rozdělen spíše do menších výukových aktivit, dá se dobře vysledovat, co na studenty funguje, objekty lze rychle modifikovat, vylepšovat, aktualizovat nebo reagovat na zpětnou vazbu.

Kde se může učitel inspirovat, chce-li e-learning ve své výuce rozvíjet?

Kromě toho, že učitelům jsou k dispozici e-technici a s-technici, mají od loňského roku další možnost, jak se inspirovat při tvorbě e-learningu. Místem, které shromažďuje existující zkušenosti učitelů a metodické postupy v oblasti e-learningu na MU, je Elportál (<http://is.muni.cz/elportal/>). Zde lze nalézt odpovědi na často kladené otázky, audiovizualní nebo textové nápovědy, vyzkoušené aktivity a tipy pro e-práci se studenty, včetně časové náročnosti aktivit. Pravidelně jsou zde uváděny informace o nových funkcích a nástrojích v IS MU, články k e-learningu a inspirativní výukové publikace co do obsahu nebo případně zahrnující multimediální prvky.

Letošní novinkou Elportálu jsou ukázky prací servisního střediska. Co konkrétně zde mohou zájemci nalézt?

Ukázky prací servisního střediska na Elportálu jsou zpracovány jako případové studie o vytvořených multimediálních nebo interaktivních objektech pro učitele a jsou ke zhlédnutí na <http://is.muni.cz/elportal/zakazky/index.pl>. Mezi takové patří úpra-

PROJEKT E-TECHNIKŮ

V roce 2006 byl zpracován tzv. projekt e-techniků, který navázal na předchozí e-learningový vývoj Informačního systému MU tím, že zřídil centrální podporu všem učitelům pro jejich práci na e-kurzech. E-technikové jsou pracovníci nebo pracovníce, kteří poskytují podporu učitelům v práci s agendami elektronické podpory výuky v IS MU. E-technik řeší každodenní otázky od uživatelů, metodicky podporuje rozvoj e-learningu na fakultě, pracuje a je přímo k dispo-

vy videa a audia pro webové prezentace, animace různých schémat, úpravy multimediálních skript s audionahrávkami, převody otázek do Odpovědníků, tvorba fotogalerií, digitalizace studentských projektů, digitalizace testových otázek, video- a audionahrávek, vytvoření webové prezentace k tématu a podobně.

Liší se nějak moderní IT prostředky pro e-výuku, kterou nabízí MU, od ostatních škol?

E-learningové systémy používané na vysokých školách nabízejí velmi shodný základní rozsah e-learningových nástrojů – možnosti sylabů a osnov předmětu, prostor pro studijní materiály a odevzdávání úloh, nástroje pro testy a průzkumy, diskusní fóra a jiné. Máloliterá univerzita však má e-learningový systém integrovaný do studijního informačního systému, ačkoli s tím některé univerzity začaly. Tato integrace přináší nespornou výhodu v tom, že učitelé i studenti používají jednotný systém na všechny potřebné úkony, mají automaticky provázané předměty se semestry, učitele a cvičící i zapsané studenty s předměty, automatické přenášení výsledků (výsledků testů do Poznámkových bloků), přihlašování na zkoušky s testy apod.

Jaké další výhody poskytuje e-learning v Informačním systému Masarykovy univerzity?

Specialitou e-learningu v IS MU jsou také nástroje, které žádný jiný systém

neposkytuje. Učitel například může kontrolovat podobnost odevzdávaných dokumentů (zda studenti opisují) nebo může namíchat pro každého studenta jinou písemku a IS ji po odevzdání oskenuje, rozpozná a oboduje. Tyto možnosti zvedají úroveň studia ve velkých oborech s mnoha studenty. Výjimečný je Informační systém MU také v tom, že soustavně buduje i nástroje, které mohou používat ve výuce sami studenti – agendy Poskytovny pro sdílení materiálů, Záložky pro typy na internetové zdroje, Předmětové diskuse pro komunikaci.

Je e-learning výhradně záležitostí učitele? Co jsou to „svěpomocné agendy pro studenty“?

Na rozvoji e-learningu ve výuce mají největší zásluhu učitelé. Postupně se však zvyšuje i role studenta, který se může e-learningu zúčastnit aktivně. Tento posun studenta z role konzumenta informací k jejich spoluspolužiteli je velice zajímavý. Studenti jsou schopni připravovat procvičovací otázky do testových agend, učí se kritickému hodnocení projektu nebo referátů svých spolužáků. Zcela samostatně používají svěpomocné agendy v IS MU, jsou schopni najít k mnoha tématům užitečné zdroje a zpřístupňovat je svým spolužákům v Poskytovně předmětu, radí svým spolužákům v Diskusních fórech předmětu, prostřednictvím Záložek dokážou spoluvytvářet tematické nebo oborové informační zdroje.

HISTORIE ELEKTRONICKÉ PODPORY VÝUKY NA MU

Elektronická podpora výuky v různých formách a systémech probíhá na MU řadu let. Zlomový však byl pro univerzitu rok 2004 a zejména rok 2005, kdy byly e-learningové nástroje integrovány do školou na míru vyvíjeného studijního systému IS MU. Na Masarykově univerzitě s tímto systémem prakticky denně pracuje většina studentů a učitelů již od roku 1999, takže bylo přirozené rozšířit jejich aktivity v oblasti podpory administrativy studia i o výukovou část.